Lietas Nr. 11170010614
Lietas arhīva Nr. KA05-0045-15/13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Madonā 2015.gada 24.februārī

Vidzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente R.Liepiņa
tiesneses Dz.Apine un E.Sudāre
izskatīja apelācijas kārtībā rakstveida procesā krimināllietu sakarā apsūdzētā /pers. D/ apelācijas sūdzību par Gulbenes rajona tiesas 2014.gada 15.decembra spriedumu, ar kuru

/pers. D/, personas kods /personas kods/, atzīts par vainīgu pēc:
Krimināllikuma 193.panta otrās daļas un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 (pieciem) mēnešiem bez mantas konfiskācijas;
Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 (pieciem) mēnešiem.

Piemērojot Krimināllikuma 50.panta pirmo līdz ceturto daļu, sods /pers. D/ pēc noziedzīgo nodarījumu kopības noteikts, sodus daļēji saskaitot – brīvības atņemšana uz 6 (sešiem) mēnešiem, bez mantas konfiskācijas. Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta piekto daļu šim sodam pievienots piespriestais sods pēc Gulbenes rajona tiesas 2013.gada 26.septembra sprieduma un Balvu rajona tiesas 2013.gada 28.augusta sprieduma (sodi saskaitīti ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2014.gada 20.februāra lēmumu), galīgais sods pēc spriedumu kopības noteikts - brīvības atņemšana uz 6 mēnešiem bez mantas konfiskācijas un piespiedu darbu uz 280 stundām, kas, saskaņā ar Krimināllikuma 52. panta $2.^1$ daļu, izpildāms patstāvīgi.

Noklausījusies tiesneses - referentes ziņojumu un pārbaudījusi lietas materiālus, apgabaltiesa

konstatēja:

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu un notiesāts par to, ka izdarīja sveša maksāšanas līdzekļa nelikumīgu izmantošanu un krāpšanu ar vienotu nodomu nolūkā par iegūto naudu pēc tam iegādāties sev automašīnu, šādos pirmās instances tiesas konstatētos apstākļos:

2013.gada 13.maija pusdienlaikā, /pers. D/, mantkārīgu motīvu vadīts, izmantojot datoru ar interneta pieslēgumu, atrodoties pie paziņas – Gulbenes novada /adrese/, un, sniedzot nepatiesas ziņas aizņēmuma saņemšanai, izmantojot savam tēvam /pers. F/ izsniegto maksāšanas līdzekli – personalizētos internetbankas datus, ko tēvs pats viņam bija iedevis, nezinot par /pers. D/ noziedzīgo nolūku: pieslēgšanās vārdu, piekļūšanas paroli un kodu karti, norādot, ka aizņēmumu grib saņemt /pers. F/, uzsāka reģistrāciju AS "4Finance" mājas lapā "www.vivus.lv" aizņēmuma saņemšanai Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā, identifikācijai no /pers. F/ konta Nr. /konta numurs/ sākumā pārskaitot vienu santīmu (0,01 *euro*), tā apstiprinot, ka piekrīt aizdevuma līguma Nr.9855343001 noteikumiem, ar to nodarot /pers. F/ materiālu kaitējumu. Līdz ko nauda Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā tika pārskaitīta uz /pers. F/ kontu /konta numurs/, tā tūlīt tālāk no /pers. F/ konta tika pārskaitīta uz paziņas, kura par noziedzīgo darbību izdarīšanu nebija informēta, kontu /konta numurs/, kuru vēlāk paziņa pēc /pers. D/ lūguma tajā pašā dienā izņēma no AS "Swedbank" bankomāta Gulbenē un nodeva /pers. D/ rīcībā. Tā kā aizdevuma atmaksa netika veikta, AS "4Finance" tika nodarīts materiāls kaitējums par aizdevuma pamatsummu - Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā, procentiem par kapitāla lietošanu – Ls 41,26 (58,71 *euro*) apmērā un līgumsodu – Ls 66,11 (94,07 *euro*), kopā Ls 307,37 (437,35 *euro*).

Tādā pašā veidā, tajā pašā dienā /pers. D/, turpinot realizēt savu noziedzīgo nodomu, izmantojot datoru ar interneta pieslēgumu, atrodoties pie paziņas – Gulbenes novada /adrese/, un, sniedzot nepatiesas ziņas aizņēmuma saņemšanai, izmantojot savam tēvam /pers. F/ izsniegto maksāšanas līdzekli - personalizētos internetbankas datus, ko tēvs pats viņam bija iedevis, nezinot par /pers. D/ noziedzīgo nolūku: pieslēgšanās vārdu, piekļūšanas paroli un kodu karti, norādot, ka aizņēmumu grib saņemt /pers. F/, uzsāka reģistrāciju AS "4Finance" mājas lapā "www.SMScredit.lv" aizņēmuma saņemšanai Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā,
identifikācijai no /pers. F/ konta Nr. /konta numurs/ sākumā pārskaitot vienu santīmu (0,01 *euro*), tā apstiprinot, ka piekrīt aizdevuma līguma Nr.656091001 noteikumiem, ar to nodarot /pers. F/ materiālu kaitējumu. Līdz ko nauda Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā tika pārskaitīta uz /pers. F/ kontu Nr. LV52HABA0551036542764, tā tūlīt tālāk no /pers. F/ konta tika pārskaitīta uz paziņas, kura par noziedzīgo darbību izdarīšanu nebija informēta, kontu Nr. /konts/, kuru vēlāk paziņa, pēc /pers. D/ lūguma, tajā pašā dienā izņēma no AS "Swedbank" bankomāta Gulbenē un nodeva /pers. D/ rīcībā. Tā kā aizdevuma atmaksa netika veikta, AS "4Finance" tika nodarīts materiāls kaitējums par aizdevuma pamatsummu – Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā un līgumsodu – Ls 144 (204,89 *euro*), kopā Ls 344 (489,47 *euro*).

Bez tam, /pers. D/ tajā pašā dienā tādā pašā veidā, turpinot realizēt savu vienoto nodomu, izmantojot to pašu datoru ar interneta pieslēgumu, sniedzot nepatiesas ziņas aizņēmuma saņemšanai, izmantojot savam tēvam /pers. F/ izsniegto maksāšanas līdzekli – personalizētos internetbankas datus:

pieslēgšanās, vārdu, piekļūšanas paroli un kodu karti, norādot, ka aizņēmumu grib saņemt /pers. F/, reģistrējās un pieteicās aizņēmuma saņemšanai Ls 150 (213,43 *euro*) apmērā SIA "Soho Group" mājas lapā, pieteicās aizņēmuma saņemšanai Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā SIA "Greencredit" mājas lapā "www.greencredit.lv", kā arī pieteicās aizņēmuma saņemšanai Ls 200 (284,57 *euro*) apmērā AS "MiniCredit" mājas lapā "www.minicredit.lv", identifikācijai no /pers. F/ konta Nr. /konta numurs/ sākumā pārskaitot vienu santīmu, ar to nodarot /pers. F/ materiālu kaitējumu kopumā Ls 0,03 (0,04 *euro*) apmērā, tā apstiprinot, ka piekrīt vispārējiem aizdevuma līguma noteikumiem. Taču, izvērtējot atbilstību aizdevuma izsniegšanas prasībām, aizdevums netika izsniegts no /pers. D/ gribas neatkarīgu apstākļu dēļ.

Šādas /Pers. D/darbības pirmās instances tiesa kvalificējusi kā noziedzīgus nodarījumus, kas paredzēti Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā un 177.panta pirmajā daļā.

Pirmās instances tiesā lieta skatīta bez pierādījumu pārbaudes. Apsūdzētais/pers. D/ savu vainu viņam izvirzītajās apsūdzībās atzinis, pierādījumus un noziedzīgo nodarījumu kvalifikācijas nav apstrīdējis.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedzis apsūdzētais, kurš spriedumu pārsūdz daļā par sodu, lūdzot to mīkstināt. Uzskata, ka piemērotais sods par krimināpārkāpumiem esot par bargu. Lūdz ņemt vērā to, ka māte ir invalīde un ka apgādībā esot divas nepilngadīgas meitas. Savu vainu atzīst un izdarīto nožēlo.

Apsūdzētais, prokurore un cietušais nav pieteikuši noraidījumu tiesas sastāvam un nav izteikuši iebildumus lietas iztiesāšanai rakstveida procesā.

Saskaņā ar KPL 559.panta 5.daļas 2.punktu prokurore S.Pizele ir izteikusi viedokli par apsūdzētā apelācijas sūdzību. Izvērtējot /pers. D/ izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, pirmās instances tiesas konstatētos atbildību mīkstinošos apstākļus pēc Krimināllikuma 47.panta otrās daļas un atbildību pastiprinošo apstākli atbilstoši Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas l.punktam, kā arī apsūdzētā personību raksturojošos datus, prokurore uzskata, ka pirmās instances tiesas piespriestais sods vērtējams kā atbilstošs Krimināllikuma 46.panta kritērijiem un Krimināllikuma 35.pantā definētā soda mērķa sasniegšanai. Pirmās instances tiesa, vērtējot apsūdzētā personību, pamatoti atzinusi, k a /pers. D/ ir agrāk 14 reizes tiesāts, taču nepieciešamos secinājumus nav izdarījis un uz labošanās ceļa nav nostājies, kas liecinot par apsūdzētā noturīgu tieksmi uz likumpārkāpumu izdarīšanu, un līdz ar to sods nosakāms tikai reālas brīvības atņemšanas soda veidā. Saskaņā ar Krimināllikuma 7.pantu, /pers. D/ izdarītais un Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir vērtējams kā smags, bet Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums kā mazāk smags, līdz ar to apelators nepamatoti savus noziedzīgos nodarījumus vērtējot kā krimināpārkāpumus. Apelācijas sūdzībā minētie argumenti soda mīkstināšanai neesot par pamatu apsūdzētā /pers. D/ izteiktā līguma par soda mīkstināšanu apmierināšanai.

Bez tam prokurore norādījusi, ka vērtējot spriedumu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmās daļas nosacījumiem, un, neskatoties uz to, ka apsūdzētais /pers. D/ pilnībā esot atzinis pieteikto kaitējuma kompensāciju, pirmās instances tiesa nepamatoti apmierinājusi cietušā A/S „4Finance" kaitējuma kompensācijas pieteikumu, atlīdzības summā iekļaujot ne tikai izkrāptā aizdevuma pamatsummu, bet arī līgumsodu un procentus par kapitāla lietošanu. Prokurores ieskatā piedziņa būtu apmierināma uz prettiesiski saņemto aizdevuma daļu, kas uzskatāms kā mantisks zaudējums. Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu, līgumsods piemērojams līgumiskajās attiecībās pēc pušu vienošanās un tā maksāšanas pienākums veidojas no saistību nepildīšanas, nevis no krimināsodāmas darbības. Tādējādi prokurore uzskata, ka tiesas piespriestais sods /pers. D/ vērtējams kā likumīgs un pamatots, bet Gulbenes rajona tiesas 2014.gada 15.decembra spriedums atceļams daļā par kaitējuma kompensāciju.

Novērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi lietas materiālus, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums par apsūdzētajam noteikto sodu atstājams negrozīts, apsūdzētā /pers. D/ apelācijas sūdzība noraidāma, taču spriedums atceļams daļā par kaitējuma kompensācijas piedziņu AS „4Finanse" labā un šajā daļā taisāms jauns spriedums.

Apgabaltiesa, pamatojoties uz KPL 562.panta 1.daļu, atzīst, ka konkrētajā gadījumā tā drīkst pārsniegt apelācijas sūdzībā izteikto prasību apjomu un ietvarus, jo konstatē materiālo tiesību normu pārkāpumu, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma daļā par materiālā kaitējuma kompensācijas piedziņu.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ likumīgi un pamatoti atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka izdarīja sveša maksāšanas līdzekļa nelikumīgu izmantošanu un krāpšanu ar vienotu nodomu nolūkā par iegūto naudu pēc tam iegādāties sev automašīnu. Viņa darbībām dots pareizs juridiskais vērtējums.

Nosakot apsūdzētajam sodu, pirmās instances tiesa vadījusies no Krimināllikuma 46.pantā noteiktajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem un ņēmusi vērā izdarīto noziedzīgo nodarījumu raksturu un radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, viņa atbildību mīkstinošo un atbildību pastiprinošo apstākli.

Pirmās instances tiesa pareizi norādījusi, ka /pers. D/ agrāk 14 reizes tiesāts (lietas 146.-158.lapa), pēdējo reizi - 2013.gada 28.augustā Balvu rajona tiesā pēc Krimināllikuma 284.panta pirmās daļas, saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu, ar piespiedu darbu uz 120 stundām, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz trīs mēnešiem (lietas 60.- 61.lapa) un 2013.gada 26.septembrī Gulbenes rajona tiesā pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 175.panta trešās daļas, 185.panta pirmās daļas ar piespiedu darbu uz 220 stundām bez mantas konfiskācijas (lietas 62.- 63.lapa), saskaņā ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2014.gada 20.februāra lēmumu sods /pers. D/ saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta 5.daļu noteikts pēc noziedzīgo nodarījumu kopības, daļēji saskaitot piespriestos sodus, kas noteikti ar Gulbenes rajona tiesas 2013.gada 26.septembra spriedumu un ar Balvu rajona tiesas 2013.gada 28.augusta spriedumu – piespiedu darbs uz 280 stundām, bez mantas konfiskācijas, atņemot transportlīdzekļu vadīšanas tiesības uz 3 mēnešiem. Saskaņā ar Krimināllikuma 52.pantu, soda izciešanas termiņā ieskaitot /pers. D/ atrašanos apcietinājumā no 2013.gada 19.maija līdz 2013.gada 31.maijam – 12 dienas, kas atbilst 96 piespiedu darba stundām un izciesto sodu 12 piespiedu darba stundas (lietas 64.lapa).

Šobrīd skatāmās lietas sakarā /pers. D/ 2014.gada 30.septembrī Gulbenes rajona tiesā grozīts drošības līdzeklis nodošana policijas uzraudzībā uz apcietinājumu (lietas 118.-119.lapa), /pers. D/ aizturēts 2014.gada 16.oktobrī (lietas 130.-140.lapa). Lietā

nav ziņu, ka apsūdzētais pēdējā gada laikā būtu sodīts administratīvi.

Nosakot soda veidu, tiesa ņēmusi vērā to, ka /pers. D/ izdarīja smagu un mazāk smagu noziegumu, ka agrāk vairākkārtīgi ir sodīts, taču nepieciešamos secinājumus nav izdarījis un uz labošanās ceļa nav nostājies, kas liecina par apsūdzētā noturīgu tieksmi uz likumpārkāpumu izdarīšanu. Ņemot vērā minēto, pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka sods apsūdzētajam nosakāms tikai reāla brīvības atņemšanas soda veidā.

Pirmās instances tiesa pamatoti kā /pers. D/ atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta 2.daļu konstatējusi – savas vainas atzīšana un nožēla par izdarīto.

Apgabaltiesa nekonstatē citus apsūdzētā atbildību mīkstinošus apstākļus, kas būtu par pamatu soda mīkstināšanai, un apsūdzētais tādus arī nav norādījis.

Tas apstāklis, ka apsūdzētajam ir divas nepilngadīgas meitas un viņa māte ir smagi slima, pats par sevi nevar būt par pamatu soda mīkstināšanai, pie tam šie apstākļi pastāvēja arī noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas laikā, taču tas apsūdzēto neatturēja no noziegumu izdarīšanas.

Pirmās instances tiesa pamatoti saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta 1.daļas 1.punktu par apsūdzētā atbildību pastiprinošo apstākli atzinusi to, ka noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu, jo izdarīts nedzēstas sodāmības laikā.

Nosakot soda mēru par katru izdarīto noziegumu, pirmās instances tiesa ņēmusi vērā, ka ir viens apsūdzētā atbildību mīkstinošs un viens atbildību pastiprinošs apstāklis.

Krimināllikuma 193.panta 2.daļas sankcija paredz brīvības atņemšanas sodu līdz 5 gadiem. Pirmās instances tiesa atradusi par iespējamu /pers. D/ pēc minētā panta noteikt tādu sodu, kas ir ļoti pietuvināts panta sankcijā paredzētajam minimālajam sodam. Savukārt pēc Krimināllikuma 177.panta 1.daļas pirmās instances tiesa /pers. D/ sodījusi ar tādu sodu, kas ir mazāks par panta sankcijā paredzētā brīvības atņemšanas soda vidējo termiņu.

Saskaitot sodus pēc noziedzīgo nodarījumu kopības, pirmās instances tiesa piemērojusi labvēlīgāko sodu saskaitīšanas principu, t.i., nevis pilnībā, bet gan tikai daļēji saskaitījusi apsūdzētajam noteiktos sodus, pie tam sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības noteikts tikai par vienu mēnesi lielāks nekā par katru izdarīto noziegumu noteiktais sods.

Apgabaltiesa atzīst, ka par diviem noziedzīgiem nodarījumiem /pers. D/ noteikto brīvības atņemšanas sodu uz 6 mēnešiem nevar uzskatīt par pārāk bargu, tas ir samērīgs un taisnīgs, kā arī atbilstošs apsūdzētā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un Krimināllikuma 35.pantā paredzētā soda mērķa īstenošanai.

Pirmās instances tiesa no apsūdzētā /pers. D/ par labu cietušajam AS „4Finance" piedzinusi materiālā kaitējuma kompensāciju 926,37 EUR apmērā, ko veido izkrāpto kredītu pamatsummas 569,14 EUR, līgumsodi 298,52 EUR un procenti par kapitāla lietošanu 56,71 EUR.

Lai arī apsūdzētais pieteikto kaitējuma kompensācijas apmēru tiesas sēdē atzina, pirmās instances tiesai vajadzēja rasties pamatotām šaubām par pieprasītā kaitējuma kompensācijas apmēra pamatotību.

Apelācijas instances tiesa pievienojas prokurores izteiktajam viedoklim, ka no apsūdzētā par labu cietušajam AS „4Finance" krimināllietas ietvaros piedzenami tikai tiešie zaudējumi, t.i., izkrāpto aizdevumu pamatsummas.

KPL 350.panta 1.daļā noteikts, ka kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu. KPL 352.panta 3.daļā noteikts, ka tiešos zaudējumus novērtē tajās cenās, ko izmanto apsūdzības apjoma noteikšanai.

Augstākās tiesas 2009.gada 22.maija kopsapulces lēmumā „Par tiesu praksi lietās par krāpšanu" 22.punktā norādīts, ka aprēķinot izkrāptās mantas apmēru, nav pamata iekļaut tajā cietušās personas neiegūtos labumus (nesaņemtos kredīta procentus utt.) un citus zaudējumus, kuri gan ir saistīti ar krāpšanu, tomēr nav radīti tieši ar krāpšanas izdarīšanu.

Civillikuma 1779.pants nosaka, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Saskaņā ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ no cietušā AS „4Finance" divos paņēmienos izkrāpa kopumā 569,14 EUR (Ls 400), kas vērtējami kā tiešie zaudējumi, kas nodarīti cietušajam.

Izlemjot cietušā pieteiktās materiālā kaitējuma kompensācijas pamatotību, kurā bez tiešajiem zaudējumiem iekļauti arī neiegūtie labumi, t.i., līgumsods un procenti par kapitāla lietošanu, pirmās instances tiesai bija jāņem vērā arī Civillikuma normas, tai skaitā Civillikuma 1716.pantā noteiktais par līgumsodu. Līgumsods kā pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību pilnīgu vai pienācīgu neizpildi, kā arī procenti kā atlīdzība par sveša kapitāla lietošanu ir saistību tiesību institūti, kas piemērojami līgumiskajās attiecībās pēc pušu vienošanās un to maksāšanas pienākums veidojas no saistību nepildīšanas nevis no krimināli sodāmas darbības. Cietušā pieteiktā kompensācija daļā par aizdevuma lietošanas procentu un līgumsodu piedziņu nav vērtējama kā noziedzīga nodarījuma rezultātā radītais kaitējums.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka no apsūdzētā /pers. D/ par labu cietušajam AS „4Finance" piedzenams tiešais mantiskais zaudējums 569,14 EUR (Ls 400) apmērā. Daļā par kapitāla lietošanu 58,71 EUR apmērā, par līgumsodu 94,04 EUR apmērā, par līgumsodu 204,48 EUR apmērā kompensācija nav nosakāma, jo šīs summas nav vērtējamas kā noziedzīga nodarījuma rezultātā radīts kaitējums.

Ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju nav atlīdzināts viss viņam radītais kaitējums, viņam saskaņā ar KPL 352.panta 3. un 4.daļu ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, nemaksājot par to valsts nodevu.

Pamatojoties uz teikto un saskaņā ar KPL 563., 564.p., apgabaltiesa

nosprieda:

Gulbenes rajona tiesas spriedumu atcelt daļā par materiālā kaitējuma kompensācijas piedziņu.

Piedzīt no /pers. D/ par labu AS „4Finance" 569,14 EUR (Ls 400), pārējā daļā kaitējuma kompensāciju nenoteikt.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu, apsūdzētā /pers. D/ apelācijas sūdzību noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā LR Augstākajā tiesā 10 dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības dienas 2015.gada 24.februāra.

Tiesnese referente: R.Liepiņa

Tiesneses: Dz.Apine

E.Sudāre